

Sygn. akt I C 468/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Przemysław Jagosz

Protokolant prac. sąd. Aleksandra Bogusz

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2014 r., w O., na rozprawie,

sprawy z powództwa **B. M.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

I. zasądza od pozwanego na rzecz powódki:

a) **zadośćuczynienie w kwocie 50 000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29-05-2013 r. do dnia zapłaty,**

b) **odszkodowanie w kwocie 32 400 zł (trzydzieści dwa tysiące czterysta złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4-08-2011 r. do dnia zapłaty;**

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. znosi koszty procesu między stronami;

IV. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Olsztynie) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych:

a) **kwotę 9 551,50 zł od powódki ze roszczenia zasądzonego w pkt. I,**

b) **kwotę 4 093,50 zł od pozwanej.**

UZASADNIENIE

B. M. żądała od pozwanego (...) **S.A. w W.** (dalej również jako (...)) kwoty 272 400 zł wraz z odsetkami:

a) od kwoty 72 400 zł za okres od dnia 4-08-2011 r. do dnia zapłaty,

b) od kwoty 200 000 zł za okres od dnia 29-05-2013 r. do dnia zapłaty,

a nadto zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazała, że w dniu 24-08-2001 r. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego śmierć poniósł jej syn. Sprawca wypadku, który został skazany prawomocnym wyrokiem w postępowaniu karnym, był objęty

ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. (...) wypłaciło powódce kwotę 3 000 zł tytułem kosztów pogrzebu oraz części ceny za nagrobek.

Aktualnie na żądanie pozwu składa się:

- a) kwota 200 000 zł zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez powódkę, albowiem wskutek śmierci syna doszło do naruszenia jej dóbr osobistych w postaci prawa do zachowania szczególnej więzi rodzinnej, która była wyjątkowo silna;
- b) kwota 70 000 zł odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powódki, które trwa do dzisiaj. Syn powódki w dniu wypadku wracał do domu po pierwszym dniu pracy, a jego śmierć pozbawiła powódkę gwarancji wsparcia materialnego w przyszłości, zwłaszcza, że 1-05-1995 r. zmarł jej mąż, który zapewniał utrzymanie całej rodziny;
- c) kwota 2 400 zł tytułem zwrotu części kosztów poniesionych przez powódkę na zakup nagrobka dla syna, które zostały przez pozwanego wypłacone tylko do kwoty 2 500 zł, mimo że faktycznie wyniosły 4 900 zł.

Pozwane (...) wniosło o oddalenie powództwa i zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazało, że:

- a) w dacie wypadku obowiązujące przepisy przewidywały prawo do zadośćuczynienia wyłącznie osobom bezpośrednio poszkodowanym, co oznacza, że odpowiedzialność za krzywdę wywodzoną z naruszenia dóbr osobistych, jako skutku wypadku komunikacyjnego nie była objęta zakresem odpowiedzialności pozwanego jako ubezpieczyciela z tytułu obowiązkowej umowy ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego;
- b) żądane zadośćuczynienie jest zbyt wysokie i odbiega od realiów, zwłaszcza z uwagi na datę zdarzenia;
- c) pozwany nie odpowiada za całość złego stanu psychicznego powódki, którego przyczynami były również wcześniejsza śmierć męża, brak możliwości podjęcia pracy, obciążenie obowiązkami wobec małoletnich dzieci, zaprzestanie leczenia;
- d) żądanie odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powódki jest zawyżone, gdyż powódka już w chwili śmierci syna znajdowała się w fatalnej sytuacji finansowej, spowodowanej wcześniejszą śmiercią męża, a brak jest dowodów, ażeby uległa dalszemu pogorszeniu,
- e) powódka otrzymała z ZUS zasiłek pogrzebowy na pokrycie kosztów pogrzebu.

(odpowiedź na pozew k. 69-70)

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 24-08-2001 r. w wypadku komunikacyjnym na trasie T. – B. zginął syn powódki – S. M.. Sprawca wypadku był objęty ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego w pozwanym (...) i za spowodowanie wypadku, wskutek umyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, tj. przestępstwa z art. 177 § 2 Kodeksu karnego został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Biskupcu z dnia 18-01-2002 r. w sprawie II K 475/01.

(bezsporne, kopia wyroku k. 23, akt zgonu k. 21)

Wcześniej, w maju 1995 r. w wypadku komunikacyjnym zginął mąż powódki i ojciec S.. Przed tym zdarzeniem powódka nie pracowała zawodowo, a zajmowała się wychowywaniem dzieci (3 synów).

Po śmierci męża powódki, cała rodzina utrzymywała się z renty rodzinnej. Ponieważ S. M. był najstarszy, w znacznym zakresie zaczął pomagać matce w opiece na rodzeństwem, a w późniejszym okresie w utrzymaniu rodziny, poprzez dorywcze prace, które podejmował w miarę istniejących możliwości.

Rodzina korzystała też ze wsparcia pozostałych krewnych.

W latach 1995 – 2007 powódka była zarejestrowana jako osoba bezrobotna i nie otrzymała żadnej oferty pracy z PUP.

W latach 1997-2008 powódka uzyskiwała z renty rodzinnej dochód w granicach od 3 519,63 zł (2003) do 9 295,22 zł (2002), zaś w latach 2009-2012 r. w granicach od 8 749,74 zł (2009) do 10 239,08 zł (2012).

W chwili wypadku syn powódki (mający ukończone 20 lat) wracał z pracy, którą podjął tego samego dnia. Skończył szkołę zawodową, a od września 2001 r. miał podjąć dalszą naukę w systemie wieczorowym.

W ramach kosztów pogrzebu syna powódka poniosła koszty postawienia nagrobka w łącznej kwocie 4 900 zł.

Po śmierci męża i syna powódka nie korzystała z pomocy psychiatry lub psychologa, nie korzystała z typowych leków antydepresyjnych. Towarzyszyły jej objawy typowe dla sytuacji po utracie osoby bliskiej – płaczliwość, poczucie straty, podenerwowanie, obniżenie nastroju, żal, a z upływem czasu dolegliwości te ustąpiły prawie całkowicie i obecnie nie zaburzają funkcjonowania rodzinnego i społecznego.

(częściowo bezsporne, zeznania świadków i powódki za adnotacjami k. 117-121, dokumentacja medyczna k. 41-47, informacja z PUP k. 49, umowa o dzieło z rachunkami k. 51-53, zaświadczenie k. 50 i 131, opinia biegłych k. 138-139, zeznania biegłych za adnotacjami k. 172-173)

Pismem, które do (...) wpłynęło 4-07-2011 r., pełnomocnik powódki zażądał w jej imieniu uznania odpowiedzialności za skutki opisanego wyżej wypadku, wypłaty odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej w kwocie 70 000 zł, skapitalizowanej renty alimentacyjnej za okres wrzesień 2001-marzec 2007 w kwocie 13 400 zł oraz wypłaty kosztów pogrzebu w kwocie 7 000 zł, w tym 4 900 zł za nagrobek, z analogicznym uzasadnieniem jak w pozwie w sprawie niniejszej.

(pismo z dowodem doręczenia k. 25-34)

Pismem z 28-07-2011 r. pozwany poinformował o przyznaniu zwrotu kosztów pogrzebu w kwocie 1 000 zł i nagrobka w kwocie 2 500 zł.

(pismo k. 54)

Kolejnym pismem pełnomocnika powódki, skierowanym do pozwanego w dniu 26-04-2013 r., żądania rozszerzono o zadośćuczynienie w kwocie 200 000 zł.

(pismo z dowodem nadania k. 35-38)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle ustaleń poczynionych na podstawie niekwestionowanych przez strony i nie budzących wątpliwości dokumentów, zeznań świadków i opinii biegłych (których kompetencji i bezstronności nie podważano), roszczenie powódki należy uznać za zasadne częściowo.

Z uwagi na charakter żądań zgłoszonych pozwem i twierdzenia stron rozstrzygnięcia wymagało:

a) w zakresie zadośćuczynienia - czy na podstawie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, jaką był objęty sprawca wypadku objętego pozwem, pozwany odpowiada za naruszenie dóbr osobistych osoby trzeciej (powódki) powstałe w wyniku wypadku komunikacyjnego, w którym śmierć poniosła osoba jej najbliższa, zaistniałego w dniu 24-08-2001 r., a w przypadku pozytywnej odpowiedzi na to pytanie, jakie zadośćuczynienia w realiach sprawy jest odpowiednie z punktu widzenia art. 448 Kodeksu cywilnego (Kc)

b) w zakresie odszkodowania - czy skutek śmierci syna sytuacja życiowa powódki uległa znaczącemu pogorszeniu w stopniu uzasadniającym odszkodowanie przewidziane w art. 446 § 3 Kc,

c) w zakresie kosztów pogrzebu – czy wypłacony powódce zasilek pogrzebowy podlega zaliczeniu na poczet odszkodowania należnego w oparciu o art. 446 § 1 Kc, czy też zwrot tych kosztów w zakresie zwyczajowo przyjętym nie ulega pomniejszeniu o to świadczenie,

Zaczynając od kwestii zadośćuczynienia, zważywszy na datę wypadku (24-08-2001r.), przypomnieć trzeba, że w tej dacie odpowiedzialność z tytułu obowiązkowej umowy ubezpieczenia OC regulowane było przez przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24-03-2000 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz. U. Nr 26, poz. 310 ze zm.), wydane na podstawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej. Postępowanie w sprawie roszczeń powódki zostało jednak wszczęte na skutek zgłoszenia dokonanego po raz pierwszy w dniu 4-01-2011 r., a zatem w okresie obowiązywania przepisów ustawy z dnia 22-05-2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych ... (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.), która zastąpiła cyt. rozporządzenie.

Przepis § 10 ust. 1 tego rozporządzenia stanowił, analogicznie jak pierwotnie brzmiały art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), że z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Stosownie do aktualnej treści cyt. art. 34 ust. 1 cyt. ustawy, z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia.

Uwagi powyższe są istotne o tyle, że na gruncie art. 34 cyt. ustawy została przyjęta linia orzecznictwa, zgodnie z którą – mówiąc w pewnym skrócie - skutek wypadku komunikacyjnego wywołującego śmierć dochodzi do wyrządzenia szkody różnym osobom – zarówno osobie, która poniosła śmierć, jak i osobie bliskiej zmarłego, która w wyniku śmierci osoby najbliższej odczuwała ból i cierpienie. W obu przypadkach wyrządzona krzywda jest normalnym skutkiem jednego zdarzenia, którego następstwem jest śmierć, a bezpośrednio poszkodowanymi są zmarły i osoba bliska zmarłego. Takie wnioski zostały przyjęte w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który dopuścił możliwość dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej zaistniałą przed wprowadzeniem art. 446 § 4 Kc (zob. wyrok z dnia 15 marca 2012r., sygn. akt I CSK 314/11, LEX nr 1164718, uchwała z dnia 13 lipca 2011r., sygn. akt III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10, z dnia 22 października 2010r., sygn. akt III CZP 76/10, LEX nr 604152). W przywołanych sprawach – analogicznie jak w sprawie niniejszej - stroną pozwaną był zakład ubezpieczeń, od którego członkowie rodziny domagali się zasądzenia różnych świadczeń w związku ze śmiercią osoby najbliższej poniesioną w następstwie wypadku komunikacyjnego, w tym także zadośćuczynienia pieniężnego. Ponieważ - zgodnie ze stanowiskiem SN - art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) w brzmieniu obowiązującym do dnia 11 lutego 2012r. nie stanowił przeszkody do domagania się zadośćuczynienia za spowodowanie śmierci osoby najbliższej, a § 10 ust. 1 cyt. wyżej rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24-03-2000 r., obowiązującego w dacie śmierci syna powódki, miał analogiczne brzmienie, rozumowanie Sądu Najwyższego może znaleźć zastosowanie również do sprawy niniejszej, w której umowa ubezpieczenia była zawierana w reżimie prawnym wynikającym z przepisów cyt. wyżej rozporządzenia. Oznacza to, że powódka, jako osoba dochodząca zadośćuczynienia za śmierć syna - osoby najbliższej, w wyniku wypadku komunikacyjnego, którego sprawcą objęty był obowiązkową umową odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego, regulowanej przepisami § 10 ust. 1 cyt. rozporządzenia oraz Kodeksu cywilnego, nie jest poszkodowana jedynie pośrednio. W jej przypadku, podobnie jak w przypadku innych osób najbliższych, krzywdę powoduje naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie szczególnej więzi emocjonalnej z reguły istniejącej w relacjach rodzinnych.

Sąd w składzie rozpoznającym sprawę niniejszą nie widzi podstaw do formułowania odmiennego poglądu niż wyrażony w cyt. orzeczeniach, zaś wspomniana zbieżność przepisów w zakresie umowy ubezpieczenia OC, obowiązujących poprzednio i obecnie, skłania do przyjęcia za uprawnioną tezę, że odpowiedzialności odszkodowawczej zarówno w ramach § 10 ust. 1 cyt. rozporządzenia, jak i art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...) podlega również szkoda niemajątkowa. Wspomniane przepisy, powołując się na szkodę nie dokonują bowiem rozróżnienia w zależności od materialnego lub niematerialnego jej charakteru. Ponieważ nie zawierają w tej kwestii żadnej szczególnej regulacji, zastosowanie znaleźć powinny ogólne reguły dotyczące odpowiedzialności odszkodowawczej, określone w przepisach art. 361 Kc oraz art. 444-448 Kc. Pierwszy z wymienionych przepisów (art. 361 Kc) nie wskazuje, jaki rodzaj szkody podlega naprawieniu, zaś w doktrynie i judykaturze powszechnie przyjmuje się, że dotyczy on zarówno szkodę majątkową, jak i niemajątkową. W konsekwencji należy przyjąć, że w braku odmiennych, szczególnych uregulowań, na podstawie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zakład ubezpieczeń w dacie śmierci syna powódki odpowiadał za całokształt szkody – tak majątkowej, jak i niemajątkowej - będącej następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia, o ile pozostawała ona w adekwatnym związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym, w wyniku którego zdarzenia te wystąpiły, a wypadek, w wyniku którego doszło do śmierci, stanowił źródło krzywdy także dla osób bliskich zmarłego.

W tym ostatnim przypadku podstawą odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń w zakresie należnego osobom bliskim zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą wskutek śmierci osoby najbliższej, jaka nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008r. (data wejścia w życie przepisu art. 446 § 4 Kc) stanowi przepis art. 448 Kc w zw. z art. 24 § 1 Kc (por. opierające się na podobnej argumentacji m.in. uchwały z dnia 13 lipca 2011r., sygn. akt III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10 i z dnia 22 października 2010r., sygn. akt III CZP 76/10, LEX nr 604152, wyrok z dnia 15 marca 2012r., sygn. akt I CSK 314/11, LEX nr 116718, z dnia 11 maja 2011r., sygn. akt I CSK 621/10, LEX nr 848128, uzasadnienie wyroku SN z dnia 14 stycznia 2010r., IV CK 307/09). Prawo do życia w pełnej rodzinie i utrzymania więzi emocjonalnej stanowi bowiem dobro osobiste podlegające ochronie prawnej. Ponieważ jednak nie każdą więź emocjonalną można zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy, ciężar wykazania, że tego rodzaju więź emocjonalna ze zmarłym istniała, spoczywa na osobie dochodzącej roszczenia na podstawie art. 448 Kc.

W tym kontekście natomiast, w ocenie Sądu przedstawiony w sprawie materiał dowodowy, obejmujący w szczególności nie podważane zeznania świadków, powódki oraz opinię biegłych lekarza psychiatry i psychologa, daje podstawę do stwierdzenia, że śmierć S. M. w wypadku objętym pozwem doprowadziła do naruszenia dóbr osobistych powódki w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie i utrzymywania więzi ze zmarłym oraz prawa do opieki i wsparcia z ich strony. To zaś wywołało u powódki znaczną krzywdę, która powinna zostać zrekomensowana stosownym zadośćuczynieniem.

Przekonanie o istnieniu krzywdy u powódki znajduje wsparcie w szczególności w świetle opinii z zakresu psychiatrii i psychologii, której wnioski Sąd podzielił w całości, mając na uwadze, że zostały one wysnute na podstawie badania powódki i wnikliwej analizy dostępnej dokumentacji oraz poparte rzeczową, logiczną i przekonującą argumentacją, zaś fachowość lub bezstronność biegłych nie były podważane. Dodać trzeba, że wnioski opinii zostały wyjaśnione i uszczegółowione w toku przesłuchania biegłych, którzy odnieśli się do pytań i wątpliwości formułowanych przez stronę powodową w sposób nie budzący wątpliwości i podtrzymujący opinię pisemną.

Z wszystkich wskazanych dowodów bezspornie wynika, że po śmierci syna w wypadku objętym pozwem, doznane przez powódkę cierpienie, acz znaczne, ostatecznie nie spowodowało u niej trwałego uszczerbku na zdrowiu, a ujawniane objawy należały do typowych. Niewątpliwie jednak śmierć syna musiała być doświadczeniem dla powódki bolesnym i dotkliwym, tym bardziej, że nastąpiła w wypadku komunikacyjnym, czyli w sposób zbliżony do tego, w jaki nastąpiła śmierć jej męża, a także z uwagi na rolę, jaką S. M. zaczął odgrywać w życiu rodzinnym po śmierci ojca

(męża powódki), starając się w miarę możliwości zastępować go i wspierać całą rodzinę, podejmując wysiłki w celu dostarczenia jej środków utrzymania.

Całokształt tych okoliczności, szczególnie charakter więzi łączącej powódkę jako matkę ze zmarłym synem i wynikający z tego stopień doznanej przez nią krzywdy oraz skutki, jakie wywarła dla funkcjonowania psychicznego powódki, uzasadniają żądanie zadośćuczynienia w oparciu o art. 448 Kc. Uwzględniając kompensacyjny cel tego zadośćuczynienia, które ma za zadanie złagodzić i zniwelować poczucie krzywdy, dając materialne środki pozwalające na powrót do w miarę względnego funkcjonowania i dostosowania się do zmienionej rzeczywistości, zważywszy, że krzywda została już złagodzona przez upływ czasu, a jej natężenie było największe ok. 12 lat temu, tj. w okresie bezpośrednio po wypadku, w ocenie Sądu odpowiednim zadośćuczynieniem będzie kwota **50 000 zł**, która wydaje się być najbardziej adekwatną do rozmiaru krzywdy i pozwala na jej rekompensatę, nie prowadząc jednocześnie do nieuzasadnionego wzbogacenia powódki kosztem pozwanej, zważywszy również na standard życiowy powódki przed i po wypadku.

Z tego względu i w oparciu o przywołane wyżej przepisy art. 448 Kc w zw. z art. 24 Kc i art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), w pkt. I a) sentencji wyroku zasądzone zadośćuczynienie w kwocie 50 000 zł wraz z opartymi art. 481 § 1 i 2 Kc odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia. Datę początkową ich naliczania ustalono zgodnie z pozwem, tj. 29-05-2013 r., albowiem w tej dacie, po wystąpieniu powódki o wypłatę zadośćuczynienia, dokonany pismem, które do pozwanej wpłynęło w dniu 28-04-2013 r., upłynął już 30-dniowy termin do spełnienia świadczenia wynikający z art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...). W tej dacie powszechnie znane już było orzecznictwo dopuszczające stosowanie przepisów art. 448 i 24 Kc do odpowiedzialności wynikających z zawartych umów OC. Pozwany mógł zatem prawidłowo ocenić zasadność żądania w zakresie zadośćuczynienia i zaspokoić je w należytym wysokości, a skoro nie uczynił tego, znalazł się w opóźnieniu uzasadniającym naliczenie odsetek.

Przechodząc do oceny żądania odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powódki wskazać trzeba, że jest ono zasadne częściowo. Z zeznań świadków i powódki wynika, że S. M. po śmierci ojca, jako najstarszy z dzieci starał się niejako przejąć jego rolę i w miarę możliwości wspierać powódkę tak w opiece nad pozostałymi dziećmi, jak i w dostarczaniu środków utrzymania. W tym celu wykorzystywał wszelkie nadarżające się okazje do zarobkowania. Możliwości w tym zakresie nie były jednak wielkie i ograniczały się do prac dorywczych, często w zamian za wynagrodzenie w formie rzeczowej. W konsekwencji śmierci męża powódki, braku dla niej ofert pracy i ograniczonych możliwości zarobkowania przez syna, który kontynuował naukę, sytuacja materialna powódki, utrzymującej się z synami z niewielkiego zasiłku rodzinnego, była wyjątkowo ciężka i wymagała też wsparcia dalszych członków rodziny.

Gdyby nie śmierć syna, powódka nadal mogłaby liczyć na jego wsparcie, które w miarę upływu czasu mogłoby być większe niż dotychczas, zwłaszcza po ukończeniu szkoły zawodowej i uzyskaniu zawodu. Dostrzec jednak trzeba, że możliwości te nie byłyby nieograniczone, gdyż skoro syn powódki deklarował wolę kontynuowania nauki w systemie zaocznym (por. zezn. świadków), to część pozyskiwanych ewentualnie dochodów musiałby przeznaczyć na ten cel i na pokrycie własnych potrzeb. W konsekwencji, powódka mogłaby liczyć na wsparcie finansowe z jego strony w ograniczonym zakresie, a głównie byłaby to pomoc natury rzeczowej – tak jak miało to miejsce dotychczas. Z tego względu wszelkie wyliczenia należącego odszkodowania (również w formie proponowanej w pozwie) są obciążone ryzykiem znacznego błędu, co powoduje konieczność sięgnięcia po przepis art. 322 Kodeksu postępowania cywilnego (Kpc), umożliwiający w takich wypadkach zasądzenie odpowiedniej sumy, opartej na rozważeniu wszelkich okoliczności sprawy.

Analiza tych okoliczności opisanych powyżej i wynikających z zeznań świadków w ocenie Sądu daje podstawę do zasądzenia na rzecz powódki odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia jej sytuacji życiowej po śmierci najstarszego syna w kwocie **30 000 zł**. Uwzględnia ona możliwości ograniczone w istocie do rzeczowego wsparcia, jakie powódka mogłaby uzyskiwać od syna, jak również to, że miarę dorastania pozostałych synów powódka mogła

liczyć również na ich pomoc, co w sposób naturalny zmniejszałoby konieczny nakład tej pomocy ze strony S. M., pozwalając mu na zaspokajanie swoich potrzeb w większym rozmiarze.

Odnosnie odszkodowania obejmującego nieuwzględnioną przez pozwanego część kosztów pogrzebu w kwocie **2 400 zł**, której wypłacenia pozwany odmówił z powołaniem się na wypłatę zasiłku pogrzebowego, w ocenie Sądu należy podzielić argumentację i poglądy sformułowane w cytowanych przez pełnomocnika powoda orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. k. 114). W sposób wszechstronny odnoszą się one do charakteru zasiłku pogrzebowego i poddają tę instytucję kompleksowej ocenie ostatecznie wykluczając możliwości zaliczenia kwoty wypłaconego zasiłku na poczet odszkodowania przewidzianego w art. 446 § 1 Kc. Powtarzanie tej argumentacji uznać należy za zbędne, a na gruncie niniejszej sprawy dodać tylko trzeba, że skoro powódka udokumentowała koszty nagrobka w kwocie 4 900 zł rachunkiem i umową, których wiarygodności nie podważano, zaś koszty te trudno uznać za wykraczające zwyczajowo przyjętą miarę (żadnych dowodów w tym zakresie zresztą nie oferowano), żądanie powódki w tej części, obejmujące różnicę między kwotą należną (4 900 zł), a rzeczywiście wypłaconą tego tytułu (2 500 zł – k. 54) zasługiwało na uwzględnienie.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 446 § 3 Kc, w pkt. I b) sentencji wyroku na rzecz powódki zasądzono odszkodowanie w kwocie **30 000 zł** z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej i w kwocie **2 400 zł** z tytułu zwrotu kosztów nagrobka wraz z wynikającym z art. 481 § 1 i 2 Kc odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia. Datę początkową ich naliczania ustalono zgodnie z pozwem, tj. na 4-08-2011 r. W tej dacie, po wystąpieniu powódki o wypłatę odszkodowania, dokonany pismem, które do pozwanej wpłynęło w dniu 4-07-2011 r. (vide: k. 34), upłynął już 30-dniowy termin do spełnienia świadczenia wynikający z art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...). Nie ujawniono żadnych przeszkód by w tym terminie pozwany, jako profesjonalista nie mógł wyjaśnić wszelkich okoliczności niezbędnych do prawidłowej oceny zasadności i wysokości żądania w tym zakresie jego zaspokojenia w należnej wysokości, a skoro tego nie uczynił, znalazł się w opóźnieniu uzasadniającym żądanie odsetek.

W pozostałej części żądanie pozwu oddalono, nie znajdując przesłanek do jego uwzględnienia w ustalonym stanie faktycznym (pkt II sentencji wyroku).

Żądania stron zostały uwzględnione w części (30% do 70 %), przy czym powódka wygrała co do zasady. Przyczyny, dla których oddalono część jej żądań wynikały jedynie z zawyżenia żądanych kwot, zaś wytoczenie powództwa było konieczne z uwagi na odmowę spełnienia jej roszczeń nawet w części. W konsekwencji, mimo że z proporcjonalnego rozliczenia kosztów procesu wynikałoby, że ich część należy zasądzić od powódki na rzecz pozwanego, ponieważ przeczyłoby to istocie rozstrzygnięcia sporu, który co do zasady wygrała, w oparciu o art. 100 Kpc, koszty te wzajemnie zniesiono.

O nieuiszczonych kosztach sądowych, od ponoszenia których powódka była zwolniona w całości, a obejmujących opłatę od pozwu w kwocie 13 620 zł oraz niepokryte w całości z zaliczki część wynagrodzenia biegłych w kwocie 25 zł (por. postanowienie k. 187), orzeczono po myśli art. 100 Kpc w zw. z art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, dokonując ich rozdzielenia proporcjonalnie do wysokości, w jakiej oddalono żądania stron i uznając w związku z tym, że powódkę obciąża obowiązek poniesienia 70 % tych kosztów, a pozwanego – 30%.

Z tego względu nakazano ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Olsztynie):

- a) od powódki z zasądzonych na jej rzecz roszczenia 70 % tych kosztów, tj. 9 551,50 zł,
- b) od pozwanego – pozostałą część tych kosztów w kwocie 4 093,50 zł.